

Mikko Ranki

Kotkalainen Mikko Ranki maalaia sotahistoriaa

Kotkalainen eläkkeellä oleva mainosgraafikko ja mainosalan yrittäjä Mikko Ranki, 77 v., on harrastanut aktiivisesti kuvataidetta koko ikänsä. Nyt eläkkeellä ollessaan Ranki kutsuu itseään kuvataiteilijaksi, koska muu homma on saanut jäädä sivuun, eikä suostu olemaan ihan jouten.

Työmenetelminä ovat öljyväri, akvarelli, lyijykynä, ja tyylinä realistinen ilmaisu. Aihe maailma on hyvin monipuolinen; ihmisiä, tapahtumia, maisemia. Suurimpana aihealueena on itäisen Suomenlahden saaristo ja meri.

Kuvaan astuivat sotahistorialliset maalaukset

Muutamia vuosia sitten hurahdin sotahistoriallisten tapahtu-

Mannerheim-ristin ritari Einar Schadewitz / öljyväri.

mien maalaamiseen muutamien peräkkäin sattuvien tapahtumien johdosta. Vaimoni hihkasi kerran Kauniita ja rohkeita katsoessaan, että eipä meillä Suomessa paljon näe noita sotamaalauksia muuta kuin museoissa. Jaa, eipä näy, totesin minä. Siemen siitä jäi kuitenkin takaraivoon. Sitten haminalainen talousneuvos **Raimo Strömberg** teetti vuonna 2006 muotokuvan Mannerheim-ristin ritari **Einar Schadewitzista**. Kun perehdyn Einarin taustoihin ja kuvamateriaaleihin, alkoi pyöriä hiihjälleen ajatus taistelukohtauksen maalaamisesta, mutta se oli hautautunut muiden tekemisten jalkoihin.

Inferno Summan Munasuolla 1940 / öljyväri.

Mikko Ranki maalauksen äärellä työhuoneessaan Kotkassa.

ritari **Einar Schadewitzista**. Kun perehdyn Einarin taustoihin ja kuvamateriaaleihin, alkoi pyöriä hiihjälleen ajatus taistelukohtauksen maalaamisesta, mutta se oli hautautunut muiden tekemisten jalkoihin.

Öljyvärimaalaukset "Inferno Summan Munasuolla 1940"

Vuonna 2013 olin **Ville Kaarnakar**in "Kuolema kolkuttaa" kirjan julkistustilaisuudessa Haminan varuskuntakerholla, ja siellä minulle lopulta kirkastui, että siinä on maalauksen paikka. Maalaus kuvaa neuvostoliiton massiivisen hyökkäyksen murtokehdan tapahtumia Summan

Munasuolla 12.2.1940, jossa mm. Einar Schadewitz tuhoaa käsikranaateilla vihollisen T-26 hyökkäysvaunun. Einar Schadewitzin kaltaisten miesten esimerkillinen toiminta kohotti suomalaisen sotilaan taistelutahtoa ja uskoa omiin mahdollisuuksiin pärjätä mahdollottomaltakin näyttävässä tilanteessa. Einarin tapaus on sikäli erikoinen, että se tuli välittömästi maailman tietoisuuteen ja varsinkin Suomessa kaikkine uutisineen ja kenttäpostikortteineen. Nyt alkoi muun taustatiedon hankkiminen. Netistä löytyi paljon asiaa; kalustoa, karttoja, veteraanihaastatteluja, SA-kuvia,

elokuvia jne. Itsenäisyyspäivän aattona 2013 maalaaminen alkoi. Luettuani Ville Kaarnakar

Fort Slavan tuho / öljyväri.

Öljyvärimaalaus "Fort Slavan tuho"

Meidän asuntomme on Kotkan saarella Sapokan venesataman yläpuolella Kalliolan mäellä korkeassa kerrostalossa, josta on hyvä näköala pohjoiseen kaupungille ja etelään merelle. Parvekkeeltamme näkyy suoraan edessä pieni Kukourin saari, jossa on Fort Slavan linnoituksen rauniot. Sen takana Kuutsalo, Kirkonmaa, Rankki ja kauempana horisontissa Haapasaaari, ja vielä kauempana hieunan lännempänä Suursaari. On siinä maisema, jonka historiasa on paljon myös sodittu. Kukouri on nykyisin suosittu retkeilykohde ja siellä on venelaituri mutta ei palveluita.

Fort Slava kuului Ruotsinsalmen merilinnoituksen ulompiin linnakkeisiin. Saaren linnoittaminen alkoi Kustaa III:n sodan jälkeen vuonna 1792 ja linnake valmistui 1794. Pientä hiekkariuttaa laajennettiin ensin maaja kivitöyryteellä. Linnakkeen erikoisuutena on sen täysin pyöreä pohjamuoto, mikä on Suomessa ainoa laatuaan. Linnake on halkaisijaltaan 75 metriä ja se sisälsi 44 tykkiasemaa, joista joka toisessa holvissa oli majoitustila sisäpihan puolella. Suomen sodan jälkeen Ruotsinsalmen merilinnoitukset menettivät sotilaalista merkitystään ja linnake toimi vankilana. Krimin sodan aikana höyryfregatti Arrogantin johtama 14 aluksen englantilais-ranskalai-

nen laivasto-osasto räjäytti edellisenä syksynä tyhjenneen linnakkeen 27. heinäkuuta 1855.

Museovirasto käynnisti linnoituksen tutkimisen ja osittaisen esiinkaivamisen vuosina 1968–1971. Tutkimuksia ja linnoituksen restaurointia jatkettiin uudelleen vuosina 1987–1993. Tällöin suurin osa linnoituksesta jätettiin koskemattomaksi, mutta osa muurista rekonstruointiin alkuperäisen rakenteen mukaisesti ja katettiin puisella katoksella, joka kuvaa rakennuksen alkuperäistä hahmoa ja suojaa sitä. Linnakkeen ampuma-aukkoja muurattiin uudelleen Pietarin merisotahistorian keskusarkistosta löytyneiden alkuperäispiirustusten mukaan.

Öljyvärimaalaus "Haminan Ilmataistelu 17.5.1944"

Taustatietoa maalaukselle.

Kymin kentältä toimiva Hävittäjälentolaivue 34 oli tähän asti aina yrittänyt kiivetä tunkeutujien yläpuolelle niiden hyökätessä Kotkaan tai Haminaan, mutta nyt valittiin toinen taktiikka. Venäläiset yllätettiin täydellisesti, kun maj Luukkasen yksitoista Mersua iski suoraan noususta 27 Pe-2:n muodostelmaan kello 10.40 harventaen osastoa kahdeksalla koneella ennen kuin yläpuolella ollut viidentoista hävittäjän saatto ehti tehdä mitään. Seuranneessa hävittäjätaistelussa kolme Jakia vaihdettiin yhteen Mersuun. Kapt Olli Puhakka kuvaa osuuttaan näin: "Heti startin jälkeen näin yli kymmenen pommikoneen muodostelman noin 20 hävittäjän suojaamana lähestyvän Kotkaa. Ennen torjunta-alueelle tuloa koneet kuitenkin kääntyivät itään ilmeisesti nähtyään lukuisten hävittäjien nousun. Koska en olisi enää ennättänyt hävittäjien yläpuolelle, päätin yrittää käydä käsiksi pommikoneisiin altapäin. Tämä on-

Haminan ilmataistelu 17.5.1944 / öljyväri

nistuihin hyvin, kun koneet tekivät syöksyn Haminan satamaan. Heti niiden ylösvedon ja oikaisun jälkeen pääsin Pe-2 muodostelman kimppuun. Ensimmäinen kone syttyi tuleen ja syöksyi mereen aivan Haminan lähellä. Aivan samalla vauhdilla pääsin ampumaan toista, joka myös syttyi palamaan ja kääntyi syöksyyn. En ehtinyt katsoa, minne se putosi. Koneesta irtosi useita suuria kappaleita, mm. kuomu, ja yhden miehen näin hyp-

pävän, mutta en ehtinyt nähdä varjon avautuvan. Kohta pääsin kolmannen kimppuun. Koneesta irtosi kappaleita, se kääntyi loivaan syöksyyn menen jonkun ajan kuluttua mereen ulompien pienten saarten kohdalla. Yhden miehen näin tästäkin hyppävän, mutta en nähnyt varjon avautuvan. Oma kone MT-419."

Öljyvärimaalaus: "Miinanraivausta Suomenlahdella"

Miinanraivausta Suomenlahdella / öljyväri

Kotkalainen miinanraivausaluksen kipparin poika tilasi maalauksen, joka esittää miinanraivausta Suomenlahdella. Mieluinen aihe, kun merimiljöö oli tuttua ja sotahistoria oli alkanut kiinnostaa.

Toisen maailmansodan rauhannehtojen mukaisesti Suomen tehtäväksi tuli suorittaa merimiinakenttien raivaus Suomenlahdella. Nämä miinat olivat Suomen, Saksan ja Neuvostoliiton laskemia. Vuosina 1944 1948

Rankin tykki ampuu 4.3.1940 / öljyväri

yli 2 000 miehen ja 200 aluksen voimin raivattiin laaja merialue Suomenlahden perukasta Ahvenanmaalle asti puhtaaksi sodan aikana lasketuista miinoista. Tässä työssä menetti henkensä 28 miestä. Yksittäisiä miinoja on löytynyt Suomenlahden saaristoista vielä 2000-luvullakin. Kotkan Haapasaaressa sijaitsee raivaajamuistomerkki.

Öljyvärimaalaus: "Rankin tykki ampuu 4.3.1940"

(Lainaus: Takakannen teksti Heikki Tiilikaisen kirjasta "Talisodan jäinen loppunäytös")
 "Tykit olivat vaienneet. Suomalaisen saarilla vallitsi hämmennyttä hiljaisuus. Maalialueella huudettiin äitiä, Jumalaa ja Staliniä, mutta nuo huudot eivät kuuluneet kovin kauaksi ja raukenivat pian armostamaan viimaan."

Kotkan ja Virolahden edustalla käytiin maaliskuussa 1940 verisiä taisteluita, joista on lähes kokonaan vaiettu. Täällä, kaukana Kannakselta, sai suomalaisten raskas ja järeä rannikkotykitö torjuttua divisioonan taisteluosien jalkaväkihyökkäyksen kohti Suomen suojatonta sydäntä.

Venäläiset hyökkäsivät Suursaaresta jään yli kohti Kotkaa ja Virolahtea 4. maaliskuuta 1940 siis runsasta viikkoa ennen rauhantekoa. Suomalaiset olivat äärimmäisen tiukoilla. Miehistä oli pulaa, ja Kymenlaaksosta haalittiin kiireesti kaikki kynnelle kykenevät 15-64-vuotiaat miehet rantaviihän suojaksi. Mikäli venäläisjoukot olisivat päässeet läpi, ne olisivat vallanneet Kotkan ja Haminan ja päässeet syvälle suomalaisten selustaan.

Venäläisten kannalta Kotkaan suunnattu hyökkäys oli hirvittävä tragedia: kahden yön aikana he menettivät noin tuhat miestä. Riittävällä ilma- ja tykistötuella puna-armeija olisi päässyt päämääräänsä ja suomalaisten rauhanneuvottelijoiden asema olisi muuttunut kertaheitolla.

Maalaus on tilanteesta, jossa Rankin 152/45 Canet ampuu kohti Suursaaren suunnasta hyökkävää vihollista. Tämä maalaus tulee ensimmäisen kerran esille Mikko Rankin näyttelyyn Haminan kirjastogalleriaan 7.-29.12. 2018.

Seuraava sotahistoriallinen aihe on vielä hakusessa, yksi on harkinnassa. Vihjeitä tai tilauksia taiteilija ottaa kiitollisuudella vastaan. Mikko Rankin kotisivut: www.mikkoranki.com